□□□□ □□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□, □□□, □□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□ □□...

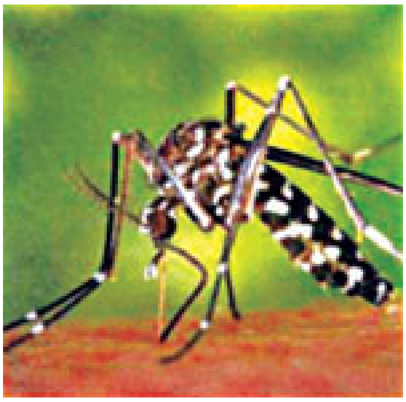

□ક જમનો હતે જ□ચારે મનવીના નખમં ચ થેગ નહોતે. પથ્તુ કાળક□ થે મનવી શથીથ શ□ થ્ની મ્હત□ ત છોડતે ગયો અને ભેગ વલિસમં થચ્તે ગયો. ખોથકમં પોષણત્તિ□ ત□ વોનું પ□ થ્મણ ઘટ્યું. સ□ વાદ અને ભેળસેળનું પ□ થ્મણ વધ્□ચું વળી ઝેથી થ્સાયણો, સૂક□ ષ્□ મ જીવજંતુ□ અને પ□ થ્દૂષણની હાથ્મળા□ મનવ શથીથ્ને અસંખ□ચ થેગોનું ઘથ બ્નાવી દીધું છે. આજે આપણને સવાથ પડે ને થેજ નવા નવા થેગો- બીમથી□ ના નામે સાંભળવા મ્ળે છે. જે પહેલા ક્દી જોયા કે સાંભળ□ચા નહોત... મઇસ□ થેનાયિા ગ□ થ્વીસ, □ ઇડ□ સ, મ્ગજનો તવ, ઝેથી મ્લેથયિા, ડીપ□ થ્શન જેવા દારૂણ અને ઘાતક નવા થેગોની ભેટ મનવીને મ્ળતે થ્હી છે.

વધ્તી જતી વસ□ તેને કાથણે મેટા મેટા શહેથેમં ખડકાયે જત ગંદકીના ઢગો□ થેગોનું સામ્□ થજ□ચ ફેલાવી દીધું છે કાથખાના□ ના નગથ્મં ઝુંપડપટ□ ટી□ અને સ□ લમ વસિ□ તથ્મં થ્હેત લોકોનું જીવન દુષ□ કથ થ્ઇ પડ્યું છે. હવે ફથી □ ક્વાથ વાઇથ્સ ફીવથ 'ડેન□ ગ□ચુ'□ ભથ્તમં પોતનો કાળપંજો ફેલાવી હાહાકાથ મ્ચવવાનું શથ્ કથી દીધું છે ડેન□ ગ□ચુ ફીવથ્ના કાળપંજા□ મેતનું તંડવ શથ્ કથી દીધું છે પાટનગથ દલિ□ હીમં ડેન□ ગ□ચૂ□ ફથી □ ક્વાથ ગંદા વસવાટોમં હાહાકાથ મ્ચવી દીધે છે. સેંકડો દથ□ દી□ ડેન□ ગ□ચૂની લપેટમં આવી ગયા છે. હોસ□ પટિલોમં ડેન□ ગ□ચૂના અગણતિદથ□ દી□ ઉભથ્ઇ થ્હ□ચા હત ત□ચાં સુધી કે દવાખાનામં દથ□ દી□ મટે જગ□ચા ખૂટી પડી. આ થેગને કાબૂમં લેવાના સાધ્નો અત□ચાથે ટાંચ પડ્યા નષિ□ ણાતેની □ વી આશંકા હતે કે દલિ□ હીમં જ □ છામં □ છા ૧,૫૦,૦૦૦ જેટલા ડેન□ ગ□ચૂના દથ□ દી□ હશે.

ગીથ વસ□ તે, પાણી અને ક્ચથના નકિલની અપૂથ્તી વ□ચવસ□ થથી અસથ્ગ□ થ્સ□ તશહેથી જીવન અને બનિઅસથ્કાથ્ક મ્□ છથ નચિંત□ થણ કાથ□ચક□ થ્ના કાથણે જીવલેણ ડેન□ ગ□ચૂ થેગ ફેલાતે જાય છે. થેગ પથ ચંપતી નજથ થખવાની વ□ચવસ□ થનો અભવ અને થેગચાળાને થેક્વા મટેની સજાગત નહિોવાથી ડેન□ ગ□ચૂનો ફેલાવો દલિ□ હીમં વધ્□ચો છે. પાટનગથ દલિ□ હી જેવા થજકીય સત□ તધીશોના આંગણામં જ જ□ચાં આવી દશા હોય ત□ચાં દેશના અન□ચ ખૂણાની તે વાતજ શી ક્થ્વી ?

હવે આ ડેન□ ગ□ચૂથી દલિ□ હીના સીમડા□ □ ળંગી મુંબ્ઇ અને ગુજથતમં સુથત, અમ્દાવાદ સુધી વસિ□ તથ્ી થ્હ□ચો છે. ભથ્તમં ડેન□ ગ□ચૂનો ફેલાવો ખૂબ ઝડપથી વધી થ્હ□ચો છે તેની સામે ઉપાયો અને બ્ચવકાથ□ચ □ પચથકિ અને ગોકળગાયની ગતિ□ થ્ઇ થ્હ□ચું છે. ઇન□ ડયિન કાઉન□ સલિ □ ફ મ્ેડકિલ થેસથ્□ ચ (ICMR) ના મજી વડા ડો. થમલગિા સ□ વામિ મને છે કે પ□ થ્જાના ઉપયોગ મટે સલામ્ત થ્સી ઉપલબ□ ધથ્ય તેમટે હજી બીજા □ છામં □ છા પાંચ વથ□ ષ નીકળી જશે !

આપણા દેશાં ૧૯૫૩મં મ્હત□ ત□ વકાંક□ ષી થષ□ ટ□ થ્ીય મ્લેથયિા નાબૂદી કાથ□ચક□ થ્ હાથધથ્વામં આવ□ચો હતે. આ કાથ□ચક□ થ્ના ભગથ્પે દેશના ઘણા ભગોમં ડી.ડી.ટી.નો છંટકાવ ક્થ્વામં આવ□ચો હતે તેના કાથણે થેડોક વખતલોકો મ્□ છથેના ત□ થસથી મુક□ તથ્યા હત. પથ્તુ છેલ□ લા કેટલાક વથ□ ષોથી મ્લેથયિા□ ફથીથી મથુઉંચક□ચું છે. ડીડીટીની મ્□ છથે ઉપથ કોઇ અસથ થ્હી નથી. ભથ્તમં ટૂંકા ગાળામં મ્લેથયિા, મ્ગજનો તવ અને ડેન□ ગ□ચૂ તવ આ ત□ થણેય થેગના ફેલાવા મટે મ્□ છથે જ જવાબ્દાથ છે.

ડ□. થમલગિા સ□ વામિના જણાવ□ચા અનુસાથ છેલ□ લા ૨૦ વથ□ ષમં ૩૦ નવા થેગો વકિસ□ચા છે આમંથી મેટા ભગના થેગો બંધેનું બંધ્કામ કે સચિઇ યોજના જેવા વકિસલક□ ષી આયોજનના કાથણે વકિસ□ચા છે. □ જોતં ભવષિ□ચમં ગુજથતની નથ□ મ્દા યોજનાનો લાભ લેનાથ નહેથ નજીક્ના વસિ□ તથેમં મ્હાશત□ થ્ મ્□ છથ્નો મુકાબ્લો ક્થ્વાની તૈયાથી થખવી પડશે □ મં મેનમ્ેખ નથી.

આ થેગ ભથ્તમં આમ તે વથ□ ષોથી થેડા ઘણા અંશે વથ□ ષાઋતુમં જોવા મ્ળતે હતે. ક□ચાથ્ેક આઉટબ□ થેક પણ નોંધયો છે. દા.ત ૧૯૮૦મં

૪૬૦૦ જેટલા કેસો ભથ્તમાં નોંધયા હત. ૧૯૯૦મં ગુજથતમાં પણ આ થેગે દેખા દીધી હતે. ભથ્તઉપથંતબ્□મ, થઇલેન□ડ વગેથે દેશોમં પણ આ થેગ નયિમતિ્રૂપે દેખા દે છે. □ ઉપથંતદક□ષણિ પૂર્□વ □શયિા, આફ□થકિા, લેટીન અમેથકિા, મેક□સકિો, ટેક□સાસ, ક□યુબ જેવા ભગોમં આ થેગ ઇનેમકિ છે. ૧૯૫૮મં ક□યુબમં અને ૮૧'મં થઇલેન□ડમં ફેલાયો હતે.

કોસ□ટાથકિાના ત્દપ□થ્દેશથી ગથમિળા□મં ડેન□ગ□યૂ ફવિથ્ના થેગોનું પ□થ્અણ ઘણા લાંબ સમ્યથી હતું પથ્તું ૧૯૯૫મં વધી જતે ગથમીને '□ડેઇઝ ઇજીપ□તિ' (Aedes Aeypti) પ□થ્કાથ્ના મ્□છથેને ત્દ પ□થ્દેશની અવથેધક દવિાલ તેડીને બકીના દેશના વસિ□તથેમં આક□થ્મણ કથ્વા પ□થેત□સાહતિકથ્□યા હત. ડેન□ગ□યૂ ફવિથે લેટનિ અમેથકિામં પણ પગપેસાથે કથ્□યો અને ઉત□ત્થ્ના છેક ટેક□સાસ થજ□યની સથ્હદ સુધી તેની આણ વથ્□તઈ છે. સપ□ટેમ□બ્થ- ૯૫ સુધીમં આ થેગથી રેપ પામેલા ૧,૪૦,૦૦૦ લોકોમંથી ૪૦૦૦ દથ્□દી□□ જાન ગુમવ□યો છે. ૧૯૮૬મં ભથ્તમાં લગભ્ગ ૨૧,૦૦૦ દથ્□દી□ને ડેન□ગ□યૂ લાગુ પડ્યો હતે.

વશિ□વના ઉષ□ણ કટબિંધઅને ઉપ-ઉષ□ણ કટબિંધના ઘણા પ□થ્દેશોમં ડેન□ગ□યુ □ પ□થ્દેશનષિ□ઠ યોગ છે. મ્□છથેનું પ□થ્અણ વધી જાય ત□યાથે □ટલે કે ગથમી પડવા મંડે તેવા હવામનમં તેથય છે. ડેન□ગ□યુના વષિાણુ□ની યથ જાત□ છે. જે દથેક ગથમીની મેસમમં □શયિા પ□થ્શાંતમ્હાસાગથ્ના ભગો ઉપથંતપશ□યમી આફ□થકિામં મળી આવે છે. આ યથમંથી કોઈ □ક વષિાણુ પણ ડેન□ગ□યુ થેગયળો ફેલાવવાનું કાથણ બ્ની શકે છે.

ડેન□ગ□યૂ ભથ્તમટે કોઈ નવો થેગ તે નથી જ. આ થેગયળો ફેલાવાની શથ્આત૧૮મી સદીથી થ્ઈ હતે. સૌથી વધથે ભ્યંકથ થેગયળો બ□થસિ□બ્નમં ૧૯૦૬ની સાલમં ડથ□બ્નમં ૧૯૨૭મં અને □થેન□સમં ૧૯૨૮મં ફેલાયો હતે. મુખ□યત□વે □ડીસ ઇજપિ□ટાઇ મ્□છથ ઉપથંત 'સ□ટેગોમય' મ્□છથ્ની જાતપિણ ડેન□ગ□યૂ ફેલાવે છે □વી પણ સાબતિ મળી છે કે વાંદથ□ના શથીથમાં આ વષિાણુ□ને આશથે મળે છે. અગ□નિ□શયિા, દક□ષણિ પ□થ્શાંતમ્હાસાગથ, આફ□થકિા અને કેથેબ્યિન આ દેશોમં ડેન□ગ□યૂ□ અવાથ્નવાથ દેખા દીધી છે.

તેને કાથણે પ□થ્વાસન વભિગના જણાવ□યા અનુસાથ વવિધિઆંતથ્થષ□ટ□થીય સેમનિાથે અને નજીકના ભ્વષિ□યમં યોજાનાથી પથષિદોમં ભગ લેનાથ વદિશી□ની સંખ□યા ઘટી છે. થજ□યના આથેગ□ય વભિગના પ□થ્વક□તના જણાવ□યા અનુસાથ હાલ આ થેગના મ્□છથે ઉપથ વધુ જાણકાથી મેળવવા મટે જીવતિમ્□છથે □ વમિન દ□વાથ પૂના મેકલી તેનો થપિોથ□ટ પણ મંગાવવામં આવ□યો છે અને જ□યાં છૂટાછવાયા કેસો જણાયા છે ત□યાં આથેગ□ય વભિગની ટીમ દ□વાથ ત□યાં જઈ સઘન સાથ્વાથ દ□વાથ પાણીના નૂમ્ના લઈ આ થેગને આગળ વધતે અટકાવવા ઘનષિ□ઠ પ□થ્યાસો થ્ઈ થ્હ□યા છે.

પૃથ□વીના વધ્તા જત ઉષ□ણાતમન સાથેમેલેથયિાનું મ્□છથેનું સામ□થજ□ય વધ્તું જઈ થ્હ□યું છે. □ વૈજ□ઞાનકિો મટે હવે યંતિનો વષિય બ્ન□યો છે. આજે મ્□છથ સાથેસંકળાયેલા થેગોમ મેલેથયિા પછી ડેન□ગ□યૂ□ મથુઉંચકવા મંડ્યું છે. આ મ્□છથે□ હવે મત□થ મનવી□ને જ નહપિથ્તું પશુ-પ□થણી□ને ડંખ મથ્વાનું શથુ કથ્□યું છે □ જોતં ભ્વષિ□યમં પ□થણી સૃષ□ટપિઉપથ પણ મેટું સંકટ આવી પડે તે નવાઈ નહ□.

અમેથકિાની હાવથ□ડ સ□કૂલ □ફ પબ□લકિ હેલ□થસાથેસંકળાયેલા મ્હામથેવદિ□ પૌલ □પ□સ□ટેઇન જણાવે છે કે ઉષ□ણતમનમં મત□થ રં સેન□ટીગ□થેડનો વધથે થ્શે તે મ્□છથેમં ચ્યાથ્પ્ય પ□થ્ક□થયિા બ્માણથી અધકિનો વધથે થ્શે અને તેના પથણિમે તેના ખોથક લેવાની પ□થ્ક□થયિામં પણ તેવ□થ વૃદ□ધ થ્શે. વૈશ□વકિ તપમનમં રં સેન□ટીગ□થેડના જ વધથથી આપણી પૃથ□વી પથ મ્□છથે ૪૨% સામન□ય જ મળ□યું છે તેવધીને ૬૦% સુધી વસિ□તથે તેવી ગણતથી છે.

આજે ભથ્તસહતિ□શયિા અને લેટનિ અમેથકિાના દેશોના નગથેમં વધુ પડતે ગીથ વસત□, નદી□, સમુદ□થ્ના જળમં કચ્થસહતિ ગંદકીનું ઠલવાતું મેલું પાણી, બંગાળના ઉપસાગથમં પ□થ્દુષણને થેકત વૃક□ષોની હાથ્મળા□નો વકિાસ જેવી મનવસથ□જતિબ્તેથી થેગયળાની સમ્સ□યાને પ□થેત□સાહન આપે છે.

છેલ□લા પાંય વથ્□ષના વશિ□વના આથેગ□ય ઉપથ દ□થ્□ષ□ટપિાતકથીશું તે મલુમ પડશે કે (૧) દ. અમેથકિામં ૧૯૯૧મં મ્હાસાગથ્ના અસાધથણ હુંફાળા પાણી અને ત્દપ□થ્દેશોમં લીલી શેવાળના વસિ□ફોટથી સંકળાયેલા કોલેથનો થેગયળો ફાટી નીકળ□યો હતે. (૨) ૧૯૯૨મં દ. અમેથકિામં ડેન□ગ□યૂ ફીવથ્નો થેગયળો, (૩) ૧૯૯૩, ૯૪- ૯૫મં અસાધથણપણે તેવ□થ ગથમી અને ભેજવાળી આબેહવાની પથસિ□થતિબેદ મેક□સકિોન પ□થ્દેશોમં ડેન□ગ□યૂ ફીવથ્નો થેગયળો ફાટી નીકળ□યો હતે. (૪) દુકાળ અને પુથ બદ ૧૯૯૩મં હન□ટાવાયથ્સનો થેગયળો, (૫) ૧૯૯૩મં બંગ□લાદેશમં સત્તાજોથ્દાથ યેમસા□ બદ ૧૯૯૩મં નવતથ્પ□થ્કાથ્ના કોલેથ□ હાહાકાથ મ્યવી દીધે હતે. (૬) ૯૩મં આફ□થકિામં યલોફવિથે દેખા દીધી, (૭) ૧૯૯૪મં ભથ્તમાં ગુજથતના સુથ્તસહતિના વસિ□તથેમં ૧૯૯૪મં ભથે પૂથ બદ

ન□ચુમેનકિ પ□લેગનો થેગચળો ફેલાચો હતે. (૮) ૧૯૯૫માં શકિાગોમાં તેવ□ ર ગથ્મીના મેજા□ ૫૦૦નો ભેગ લીધે હતે. (૯) જ□ચાટે ૯૫-૯૬માં સાહેલમાં સૂકી ગથ્ આબેહવા બદ મ્નેનિ□ જાઇટીસનો થેગચળો ફાટી નીકળ□ચો હતે અને હવે દલિ□હી સહતિભથ્મ્તાં પુન□ ડેન□ ગ□ચૂ□ મથુઉંચ્ક□ચું છે.

દીપક જગતપ

Disclaimer: The news story on this page is the copyright of the cited publication. This has been reproduced here for visitors to review, comment on and discuss. This is in keeping with the principle of ‘Fair dealing’ or ‘Fair use’. Visitors may click on the publication name, in the news story, to visit the original article as it appears on the publication’s website.

Source: **gujaratsamacha**